

<b>Vzdělávací oblast:</b>	<b>Jazyk a jazyková komunikace</b>
<b>Vzdělávací obor:</b>	<b>Český jazyk a literatura</b>
<b>Vyučovací předmět:</b>	<b>ČESKÝ JAZYK</b>

### Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí

<b>Název kompetence</b>	<b>Rozvíjení kompetence - na úrovni základního vzdělávání - žák:</b>
<b>Kompetence k učení</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>+ žák se aktivně zapojuje do vyučovacího procesu</li> <li>+ neustále zdokonaluje čtení</li> <li>+ získává další informace potřebných k práci</li> <li>+ dosahuje dílčí vzdělávací cíle v pravopisu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie</li> <li>+ organizuje a řídí vlastní učení, vyhledává a třídí informace, operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly</li> <li>+ vytváří si komplexnější pohled na přírodní, společenské a sociokulturní jevy</li> <li>+ samostatně pozoruje a experimentuje</li> <li>+ poznává smysl a cíl učení</li> <li>+ kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich</li> </ul>
<b>Kompetence k řešení problémů</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>+ žák navrhuje různá řešení problémů</li> <li>+ dokončuje úkoly a zdůvodňuje své závěry</li> <li>+ vzájemně radí a pomáhá spolužákům</li> <li>+ při hodnocení práce vnímá vlastní pokrok</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni</li> <li>+ naplánuje řešení problému a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností</li> <li>+ vyhledává informace vhodné k řešení problémů</li> <li>+ samostatně řeší problémy a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací</li> <li>+ kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí</li> </ul>
<b>Kompetence komunikativní</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>+ žák dokáže prezentovat své myšlenky a názory</li> <li>+ projevuje se výstižně a kultivovaně</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ formuluje a vyjadřuje své názory a myšlenky v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu</li> <li>+ účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje</li> <li>+ rozumí různým typům textů a záznamů</li> <li>+ využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem</li> </ul>
<b>Kompetence sociální a personální</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>+ žák respektuje pokyny pedagogů</li> <li>+ při organizované práci ve skupinách žák spolupracuje zejména při řešení problémů</li> <li>+ prezentuje své myšlenky a názory a respektuje jiné</li> <li>+ relevantně komunikuje s ostatními žáky</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ zapojuje se do skupin a práce ve dvojicích, respektuje a toleruje druhé</li> <li>+ efektivně spolupracuje</li> <li>+ má pozitivní náhled na sebe sama</li> </ul>
<b>Kompetence občanské</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>+ žák zvládá komunikaci</li> <li>+ využívá literatury naučné i vědecké k vytváření postoje k přírodě, k životnímu prostředí</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ respektuje tradice, kulturní hodnoty a požadavky na kvalitní životní prostředí</li> <li>+ rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích</li> <li>+ aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit</li> </ul>
<b>Kompetence pracovní</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>+ žák si organizuje a plánuje učení</li> <li>+ dodržuje dohodnuté kvality práce, postupy, termíny</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>+ využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost</li> <li>+ činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření</li> </ul>

## **Průřezová témata**

### **Osobnostní a sociální výchova (OSV)**

Vztah osobnostní a sociální výchovy ke vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je založen na samotném faktu komunikační podstaty jazyka s tím, že se zaměřuje na každodenní verbální komunikaci jako na klíčový nástroj jednání v různých životních situacích. Prohlubuje vztah mezi verbální a neverbální složkou komunikace a rozšiřuje specifické aplikace jazyka o sociální dovednosti.

#### Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

1. vede k porozumění sobě samému a druhým
2. napomáhá zvládnutí vlastního chování
3. přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni
4. rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti
5. utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci
6. pomáhá k utváření pozitivního postoje k sobě samému a k druhým
7. vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci

### **Výchova demokratického občana (VDO)**

Znalost jména školy, adresy, účast na akcích školy. Znalost svých práv a povinností a umět nést odpovědnost za své činy.

### **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VGEMS)**

Podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění a jako princip prostupuje celým základním vzděláváním. Podstatnou součástí je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru. Český jazyk je nezastupitelným nástrojem učení, zpracování informací, postojů a názorů a má významnou funkci při osvojování dalších jazyků.

#### Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

1. rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy
2. rozvíjí schopnost srovnávat evropské kultury, nacházet společné znaky a odlišnosti
3. vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů
4. upevňuje osvojování vzorců chování evropského občana a smysl pro zodpovědnost

### **Multikulturní výchova (MkV)**

Umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak žáci mohou lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturní identitu, tradice a hodnoty. Multikulturní výchova rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. Multikulturní výchova se hluboce dotýká mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, by měla zabezpečit takové klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně. Multikulturní výchova má blízkou vazbu na vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace.

#### Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

1. poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
2. učí žáky komunikovat a žít ve skupině s příslušníky odlišných sociokulturních skupin
3. učí žáky uvědomovat si možné dopady svých verbálních i neverbálních projevů a připravenosti nést odpovědnost za své jednání
4. pomáhá žákům prostřednictvím informací vytvářet postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám
5. napomáhá žákům uvědomit si vlastní identitu, být sám sebou
6. učí vnímat sebe sama jako občana, který se aktivně spolupodílí na utváření vztahu společnosti k minoritním skupinám

### **Environmentální výchova (EV)**

Literatura o přírodě a její ochraně.

## Mediální výchova (MdV)

Nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médií. Média a komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků. Média mají významný vliv na chování jedince a společnosti, na kvalitu života. Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovni mediální gramotnosti. Jazyk a jazyková komunikace se týká zejména vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejruznějších typů obsahu a uplatňování odpovídající škály výrazových prostředků, osvojení základních pravidel veřejné komunikace a dialogu.

### Přínos k rozvoji osobnosti žáka:

1. přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
2. učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
3. rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
4. přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu
5. vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění
6. napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování

**Organizace** - žáci z každého ročníku pracují během vyučovací hodiny ve třídě nebo v učebně s počítači a využívají k učení různé formy práce. Během hodiny učitel a žáci používají všechny dostupné vyučovací pomůcky.

## Charakteristika vyučovacího předmětu Český jazyk 1. – 3. ročník – 1. období

### Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu Český jazyk

1. ročník	10 hodin týdně
2. ročník	8 hodin týdně
3. ročník	8 hodin týdně

## Cíle vzdělávací oblasti

- ✦ rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- ✦ vyjadřovat se srozumitelně, zejména mluvenou řečí, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- ✦ číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- ✦ znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- ✦ číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- ✦ vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- ✦ při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- ✦ svou schopnost vyjadřovat se uplatňovat i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech

## Charakteristika výuky

### Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou (čtení, sloh, psaní)
- jazykovou výchovou
- literární výchovou
- dramatickou výchovou

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit dramatickou výchovou.

V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni. Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím dramatické výchovy.

Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku.

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli.

Při výuce psaní v tomto období získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V jazykové výchově v I. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající věku žáků a zároveň poznávají žáci elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj slovní zásoby žáků a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazykové vyučování má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm žáci učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídít i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičováním poznanych jazykových a pravopisných jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost dětí a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

## Očekávané výstupy na konci 1. období

### KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

1. žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
2. porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
3. respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
4. pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
5. v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
6. volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
7. na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
8. seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh
9. zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
10. píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev
11. píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení

## **JAZYKOVÁ VÝCHOVA**

1. žák rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
2. porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná
3. porovnává a třídí slova podle zobecněného významu - děj, věc, okolnost, vlastnost
4. rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
5. užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
6. spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
7. rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
8. odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

## **LITERÁRNÍ VÝCHOVA**

1. žák čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
2. vyjadřuje své pocity z přečteného textu
3. rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
4. pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

## Charakteristika vyučovacího předmětu – Český jazyk 4. a 5. ročník – 2. období

### Obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu Český jazyk

4. ročník 7 hodiny týdně

5. ročník 7 hodin týdně

#### Cíle vzdělávací oblasti

- ⊕ ovládat základní jazykové jevy pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
- ⊕ osvojovat a rozvíjet čtenářské dovednosti
- ⊕ rozvíjet kultivovaný písemný i ústní projev
- ⊕ osvojovat si souvislé, plynulé a srozumitelné vyjadřování
- ⊕ osvojovat si pravidla pro vytváření psaných textů podle komunikačního záměru a jejich využívání v praxi
- ⊕ porozumět různým druhům textů věcné i odborné povahy
- ⊕ vnímat literaturu jako specifický zdroj poznání a prožitků
- ⊕ získávat estetické zážitky při komunikaci s vhodnými literárními texty a rozvíjet trvalý zájem o četbu
- ⊕ využívat různých zdrojů informací (slovníky, encyklopedie, internet atd.) pro rozšiřování znalostí a dovedností

#### Charakteristika výuky

##### Cíle výuky českého jazyka a literatury jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou (čtení sloh, psaní)
- jazykovou výchovou
- literární výchovou
- dramatickou výchovou

V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu. Při výuce psaní získávají žáci správné psací dovednosti, rozvíjí čitelný, hbitý a úhledný rukopis.

V jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem srozumitelného vyjadřování.

V literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názory o přečteném díle. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti interpretace literárního textu.

#### Očekávané výstupy na konci 2. období

##### **KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA**

1. žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
2. rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
3. posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
4. reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
5. vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
6. rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě

7. volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
8. rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
9. píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
10. sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržением časové posloupnosti
11. žák zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
12. má čitelný, hbitý a úhledný rukopis

### **JAZYKOVÁ VÝCHOVA**

1. žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
2. rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
3. určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
4. rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
5. vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
6. odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
7. užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
8. píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
9. zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

### **LITERÁRNÍ VÝCHOVA**

1. žák vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
2. volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
3. rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
4. při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy